

A. De oude Christelijke kerk.

De vraag, hoe in de oudste Christelijke kerk het zingen in den eredienst was ingericht en welke liederen werden gezongen, is bij gebrek aan de noodige beschikkingen niet zoo gemakkelijk te beantwoorden. De oudste berichten aangaande den eredienst der Christenen, die we vinden in de 2. g. u. leer der Tweelf Apostelen (einde der 1ste eeuw, en bij Justinus Martyr in zijn eerste Apologie (cap. 65-67), geschreven omstreeks 150, zeggen over den eredienst: „Natuurlijk mag hieruit niet worden afgeleid, dat in de samenkomsten der Christenen niet gezongen werd, want op een andere plaats (cap. 13) spreekt Justinus Martyr van de „lofzangen, die de gemeente tot God opzong“, maar welke lofzangen dit waren, zegt hij niet. Intusschen bestaat er geen twijfel over, dat de Christenen in navolging van hetgeen ook in de synagogalen eredienst gebruikelijk was, de psalmen hebben gezongen, en het psalmgezing, zoowel in de Oostersche als in de Westersche kerk een vast bestanddeel uitmaakte van den eredienst. In de Constituties Apostolicas, die een der oudste liturgien der kerk bevat, wordt dit psalmgezing uitdrukkelijk voorgeschreven; het compendie getuigenis van de kerkvaders Tertullianus, Athanasius, Basilus, Chrysostomus, Hieronymus, en Augustinus (en Augustinus kon daarom terecht zeggen (Confessiones IX, 4, dat „de psalmen over 't geheel versdromd werden gezongen“). Dit feit wordt dan ook door allen erkend. Daarentegen bestaat er geen zekerheid, of in de oudste Christelijke kerk naast de psalmen ook Christelijke liederen zijn gezongen; de meeningen daarover zijn verdeeld. Zij, die meenen van wel, beroepen zich gewoonlijk op de volgende getuigenissen. In de eerste plaats op het Nieuwe Testament, met name op de bekende uitspraken van den apostel Paulus in Efeze 5:19 en Colosse 3:16 in verband met 1 Cor. 14:26, terwijl men voorts meent in plaatsen als Efeze 5:14, 1 Tim. 1:8, 1 Tim. 3:16, 1 Tim. 4:5, 1 Tim. 5:18, 1 Tim. 6:17, 1 Tim. 6:18, 1 Tim. 6:19, 1 Tim. 6:20, 1 Tim. 6:21, 1 Tim. 6:22, 1 Tim. 6:23, 1 Tim. 6:24, 1 Tim. 6:25, 1 Tim. 6:26, 1 Tim. 6:27, 1 Tim. 6:28, 1 Tim. 6:29, 1 Tim. 6:30, 1 Tim. 6:31, 1 Tim. 6:32, 1 Tim. 6:33, 1 Tim. 6:34, 1 Tim. 6:35, 1 Tim. 6:36, 1 Tim. 6:37, 1 Tim. 6:38, 1 Tim. 6:39, 1 Tim. 6:40, 1 Tim. 6:41, 1 Tim. 6:42, 1 Tim. 6:43, 1 Tim. 6:44, 1 Tim. 6:45, 1 Tim. 6:46, 1 Tim. 6:47, 1 Tim. 6:48, 1 Tim. 6:49, 1 Tim. 6:50, 1 Tim. 6:51, 1 Tim. 6:52, 1 Tim. 6:53, 1 Tim. 6:54, 1 Tim. 6:55, 1 Tim. 6:56, 1 Tim. 6:57, 1 Tim. 6:58, 1 Tim. 6:59, 1 Tim. 6:60, 1 Tim. 6:61, 1 Tim. 6:62, 1 Tim. 6:63, 1 Tim. 6:64, 1 Tim. 6:65, 1 Tim. 6:66, 1 Tim. 6:67, 1 Tim. 6:68, 1 Tim. 6:69, 1 Tim. 6:70, 1 Tim. 6:71, 1 Tim. 6:72, 1 Tim. 6:73, 1 Tim. 6:74, 1 Tim. 6:75, 1 Tim. 6:76, 1 Tim. 6:77, 1 Tim. 6:78, 1 Tim. 6:79, 1 Tim. 6:80, 1 Tim. 6:81, 1 Tim. 6:82, 1 Tim. 6:83, 1 Tim. 6:84, 1 Tim. 6:85, 1 Tim. 6:86, 1 Tim. 6:87, 1 Tim. 6:88, 1 Tim. 6:89, 1 Tim. 6:90, 1 Tim. 6:91, 1 Tim. 6:92, 1 Tim. 6:93, 1 Tim. 6:94, 1 Tim. 6:95, 1 Tim. 6:96, 1 Tim. 6:97, 1 Tim. 6:98, 1 Tim. 6:99, 1 Tim. 6:100, 1 Tim. 6:101, 1 Tim. 6:102, 1 Tim. 6:103, 1 Tim. 6:104, 1 Tim. 6:105, 1 Tim. 6:106, 1 Tim. 6:107, 1 Tim. 6:108, 1 Tim. 6:109, 1 Tim. 6:110, 1 Tim. 6:111, 1 Tim. 6:112, 1 Tim. 6:113, 1 Tim. 6:114, 1 Tim. 6:115, 1 Tim. 6:116, 1 Tim. 6:117, 1 Tim. 6:118, 1 Tim. 6:119, 1 Tim. 6:120, 1 Tim. 6:121, 1 Tim. 6:122, 1 Tim. 6:123, 1 Tim. 6:124, 1 Tim. 6:125, 1 Tim. 6:126, 1 Tim. 6:127, 1 Tim. 6:128, 1 Tim. 6:129, 1 Tim. 6:130, 1 Tim. 6:131, 1 Tim. 6:132, 1 Tim. 6:133, 1 Tim. 6:134, 1 Tim. 6:135, 1 Tim. 6:136, 1 Tim. 6:137, 1 Tim. 6:138, 1 Tim. 6:139, 1 Tim. 6:140, 1 Tim. 6:141, 1 Tim. 6:142, 1 Tim. 6:143, 1 Tim. 6:144, 1 Tim. 6:145, 1 Tim. 6:146, 1 Tim. 6:147, 1 Tim. 6:148, 1 Tim. 6:149, 1 Tim. 6:150, 1 Tim. 6:151, 1 Tim. 6:152, 1 Tim. 6:153, 1 Tim. 6:154, 1 Tim. 6:155, 1 Tim. 6:156, 1 Tim. 6:157, 1 Tim. 6:158, 1 Tim. 6:159, 1 Tim. 6:160, 1 Tim. 6:161, 1 Tim. 6:162, 1 Tim. 6:163, 1 Tim. 6:164, 1 Tim. 6:165, 1 Tim. 6:166, 1 Tim. 6:167, 1 Tim. 6:168, 1 Tim. 6:169, 1 Tim. 6:170, 1 Tim. 6:171, 1 Tim. 6:172, 1 Tim. 6:173, 1 Tim. 6:174, 1 Tim. 6:175, 1 Tim. 6:176, 1 Tim. 6:177, 1 Tim. 6:178, 1 Tim. 6:179, 1 Tim. 6:180, 1 Tim. 6:181, 1 Tim. 6:182, 1 Tim. 6:183, 1 Tim. 6:184, 1 Tim. 6:185, 1 Tim. 6:186, 1 Tim. 6:187, 1 Tim. 6:188, 1 Tim. 6:189, 1 Tim. 6:190, 1 Tim. 6:191, 1 Tim. 6:192, 1 Tim. 6:193, 1 Tim. 6:194, 1 Tim. 6:195, 1 Tim. 6:196, 1 Tim. 6:197, 1 Tim. 6:198, 1 Tim. 6:199, 1 Tim. 6:200, 1 Tim. 6:201, 1 Tim. 6:202, 1 Tim. 6:203, 1 Tim. 6:204, 1 Tim. 6:205, 1 Tim. 6:206, 1 Tim. 6:207, 1 Tim. 6:208, 1 Tim. 6:209, 1 Tim. 6:210, 1 Tim. 6:211, 1 Tim. 6:212, 1 Tim. 6:213, 1 Tim. 6:214, 1 Tim. 6:215, 1 Tim. 6:216, 1 Tim. 6:217, 1 Tim. 6:218, 1 Tim. 6:219, 1 Tim. 6:220, 1 Tim. 6:221, 1 Tim. 6:222, 1 Tim. 6:223, 1 Tim. 6:224, 1 Tim. 6:225, 1 Tim. 6:226, 1 Tim. 6:227, 1 Tim. 6:228, 1 Tim. 6:229, 1 Tim. 6:230, 1 Tim. 6:231, 1 Tim. 6:232, 1 Tim. 6:233, 1 Tim. 6:234, 1 Tim. 6:235, 1 Tim. 6:236, 1 Tim. 6:237, 1 Tim. 6:238, 1 Tim. 6:239, 1 Tim. 6:240, 1 Tim. 6:241, 1 Tim. 6:242, 1 Tim. 6:243, 1 Tim. 6:244, 1 Tim. 6:245, 1 Tim. 6:246, 1 Tim. 6:247, 1 Tim. 6:248, 1 Tim. 6:249, 1 Tim. 6:250, 1 Tim. 6:251, 1 Tim. 6:252, 1 Tim. 6:253, 1 Tim. 6:254, 1 Tim. 6:255, 1 Tim. 6:256, 1 Tim. 6:257, 1 Tim. 6:258, 1 Tim. 6:259, 1 Tim. 6:260, 1 Tim. 6:261, 1 Tim. 6:262, 1 Tim. 6:263, 1 Tim. 6:264, 1 Tim. 6:265, 1 Tim. 6:266, 1 Tim. 6:267, 1 Tim. 6:268, 1 Tim. 6:269, 1 Tim. 6:270, 1 Tim. 6:271, 1 Tim. 6:272, 1 Tim. 6:273, 1 Tim. 6:274, 1 Tim. 6:275, 1 Tim. 6:276, 1 Tim. 6:277, 1 Tim. 6:278, 1 Tim. 6:279, 1 Tim. 6:280, 1 Tim. 6:281, 1 Tim. 6:282, 1 Tim. 6:283, 1 Tim. 6:284, 1 Tim. 6:285, 1 Tim. 6:286, 1 Tim. 6:287, 1 Tim. 6:288, 1 Tim. 6:289, 1 Tim. 6:290, 1 Tim. 6:291, 1 Tim. 6:292, 1 Tim. 6:293, 1 Tim. 6:294, 1 Tim. 6:295, 1 Tim. 6:296, 1 Tim. 6:297, 1 Tim. 6:298, 1 Tim. 6:299, 1 Tim. 6:300, 1 Tim. 6:301, 1 Tim. 6:302, 1 Tim. 6:303, 1 Tim. 6:304, 1 Tim. 6:305, 1 Tim. 6:306, 1 Tim. 6:307, 1 Tim. 6:308, 1 Tim. 6:309, 1 Tim. 6:310, 1 Tim. 6:311, 1 Tim. 6:312, 1 Tim. 6:313, 1 Tim. 6:314, 1 Tim. 6:315, 1 Tim. 6:316, 1 Tim. 6:317, 1 Tim. 6:318, 1 Tim. 6:319, 1 Tim. 6:320, 1 Tim. 6:321, 1 Tim. 6:322, 1 Tim. 6:323, 1 Tim. 6:324, 1 Tim. 6:325, 1 Tim. 6:326, 1 Tim. 6:327, 1 Tim. 6:328, 1 Tim. 6:329, 1 Tim. 6:330, 1 Tim. 6:331, 1 Tim. 6:332, 1 Tim. 6:333, 1 Tim. 6:334, 1 Tim. 6:335, 1 Tim. 6:336, 1 Tim. 6:337, 1 Tim. 6:338, 1 Tim. 6:339, 1 Tim. 6:340, 1 Tim. 6:341, 1 Tim. 6:342, 1 Tim. 6:343, 1 Tim. 6:344, 1 Tim. 6:345, 1 Tim. 6:346, 1 Tim. 6:347, 1 Tim. 6:348, 1 Tim. 6:349, 1 Tim. 6:350, 1 Tim. 6:351, 1 Tim. 6:352, 1 Tim. 6:353, 1 Tim. 6:354, 1 Tim. 6:355, 1 Tim. 6:356, 1 Tim. 6:357, 1 Tim. 6:358, 1 Tim. 6:359, 1 Tim. 6:360, 1 Tim. 6:361, 1 Tim. 6:362, 1 Tim. 6:363, 1 Tim. 6:364, 1 Tim. 6:365, 1 Tim. 6:366, 1 Tim. 6:367, 1 Tim. 6:368, 1 Tim. 6:369, 1 Tim. 6:370, 1 Tim. 6:371, 1 Tim. 6:372, 1 Tim. 6:373, 1 Tim. 6:374, 1 Tim. 6:375, 1 Tim. 6:376, 1 Tim. 6:377, 1 Tim. 6:378, 1 Tim. 6:379, 1 Tim. 6:380, 1 Tim. 6:381, 1 Tim. 6:382, 1 Tim. 6:383, 1 Tim. 6:384, 1 Tim. 6:385, 1 Tim. 6:386, 1 Tim. 6:387, 1 Tim. 6:388, 1 Tim. 6:389, 1 Tim. 6:390, 1 Tim. 6:391, 1 Tim. 6:392, 1 Tim. 6:393, 1 Tim. 6:394, 1 Tim. 6:395, 1 Tim. 6:396, 1 Tim. 6:397, 1 Tim. 6:398, 1 Tim. 6:399, 1 Tim. 6:400, 1 Tim. 6:401, 1 Tim. 6:402, 1 Tim. 6:403, 1 Tim. 6:404, 1 Tim. 6:405, 1 Tim. 6:406, 1 Tim. 6:407, 1 Tim. 6:408, 1 Tim. 6:409, 1 Tim. 6:410, 1 Tim. 6:411, 1 Tim. 6:412, 1 Tim. 6:413, 1 Tim. 6:414, 1 Tim. 6:415, 1 Tim. 6:416, 1 Tim. 6:417, 1 Tim. 6:418, 1 Tim. 6:419, 1 Tim. 6:420, 1 Tim. 6:421, 1 Tim. 6:422, 1 Tim. 6:423, 1 Tim. 6:424, 1 Tim. 6:425, 1 Tim. 6:426, 1 Tim. 6:427, 1 Tim. 6:428, 1 Tim. 6:429, 1 Tim. 6:430, 1 Tim. 6:431, 1 Tim. 6:432, 1 Tim. 6:433, 1 Tim. 6:434, 1 Tim. 6:435, 1 Tim. 6:436, 1 Tim. 6:437, 1 Tim. 6:438, 1 Tim. 6:439, 1 Tim. 6:440, 1 Tim. 6:441, 1 Tim. 6:442, 1 Tim. 6:443, 1 Tim. 6:444, 1 Tim. 6:445, 1 Tim. 6:446, 1 Tim. 6:447, 1 Tim. 6:448, 1 Tim. 6:449, 1 Tim. 6:450, 1 Tim. 6:451, 1 Tim. 6:452, 1 Tim. 6:453, 1 Tim. 6:454, 1 Tim. 6:455, 1 Tim. 6:456, 1 Tim. 6:457, 1 Tim. 6:458, 1 Tim. 6:459, 1 Tim. 6:460, 1 Tim. 6:461, 1 Tim. 6:462, 1 Tim. 6:463, 1 Tim. 6:464, 1 Tim. 6:465, 1 Tim. 6:466, 1 Tim. 6:467, 1 Tim. 6:468, 1 Tim. 6:469, 1 Tim. 6:470, 1 Tim. 6:471, 1 Tim. 6:472, 1 Tim. 6:473, 1 Tim. 6:474, 1 Tim. 6:475, 1 Tim. 6:476, 1 Tim. 6:477, 1 Tim. 6:478, 1 Tim. 6:479, 1 Tim. 6:480, 1 Tim. 6:481, 1 Tim. 6:482, 1 Tim. 6:483, 1 Tim. 6:484, 1 Tim. 6:485, 1 Tim. 6:486, 1 Tim. 6:487, 1 Tim. 6:488, 1 Tim. 6:489, 1 Tim. 6:490, 1 Tim. 6:491, 1 Tim. 6:492, 1 Tim. 6:493, 1 Tim. 6:494, 1 Tim. 6:495, 1 Tim. 6:496, 1 Tim. 6:497, 1 Tim. 6:498, 1 Tim. 6:499, 1 Tim. 6:500, 1 Tim. 6:501, 1 Tim. 6:502, 1 Tim. 6:503, 1 Tim. 6:504, 1 Tim. 6:505, 1 Tim. 6:506, 1 Tim. 6:507, 1 Tim. 6:508, 1 Tim. 6:509, 1 Tim. 6:510, 1 Tim. 6:511, 1 Tim. 6:512, 1 Tim. 6:513, 1 Tim. 6:514, 1 Tim. 6:515, 1 Tim. 6:516, 1 Tim. 6:517, 1 Tim. 6:518, 1 Tim. 6:519, 1 Tim. 6:520, 1 Tim. 6:521, 1 Tim. 6:522, 1 Tim. 6:523, 1 Tim. 6:524, 1 Tim. 6:525, 1 Tim. 6:526, 1 Tim. 6:527, 1 Tim. 6:528, 1 Tim. 6:529, 1 Tim. 6:530, 1 Tim. 6:531, 1 Tim. 6:532, 1 Tim. 6:533, 1 Tim. 6:534, 1 Tim. 6:535, 1 Tim. 6:536, 1 Tim. 6:537, 1 Tim. 6:538, 1 Tim. 6:539, 1 Tim. 6:540, 1 Tim. 6:541, 1 Tim. 6:542, 1 Tim. 6:543, 1 Tim. 6:544, 1 Tim. 6:545, 1 Tim. 6:546, 1 Tim. 6:547, 1 Tim. 6:548, 1 Tim. 6:549, 1 Tim. 6:550, 1 Tim. 6:551, 1 Tim. 6:552, 1 Tim. 6:553, 1 Tim. 6:554, 1 Tim. 6:555, 1 Tim. 6:556, 1 Tim. 6:557, 1 Tim. 6:558, 1 Tim. 6:559, 1 Tim. 6:560, 1 Tim. 6:561, 1 Tim. 6:562, 1 Tim. 6:563, 1 Tim. 6:564, 1 Tim. 6:565, 1 Tim. 6:566, 1 Tim. 6:567, 1 Tim. 6:568, 1 Tim. 6:569, 1 Tim. 6:570, 1 Tim. 6:571, 1 Tim. 6:572, 1 Tim. 6:573, 1 Tim. 6:574, 1 Tim. 6:575, 1 Tim. 6:576, 1 Tim. 6:577, 1 Tim. 6:578, 1 Tim. 6:579, 1 Tim. 6:580, 1 Tim. 6:581, 1 Tim. 6:582, 1 Tim. 6:583, 1 Tim. 6:584, 1 Tim. 6:585, 1 Tim. 6:586, 1 Tim. 6:587, 1 Tim. 6:588, 1 Tim. 6:589, 1 Tim. 6:590, 1 Tim. 6:591, 1 Tim. 6:592, 1 Tim. 6:593, 1 Tim. 6:594, 1 Tim. 6:595, 1 Tim. 6:596, 1 Tim. 6:597, 1 Tim. 6:598, 1 Tim. 6:599, 1 Tim. 6:600, 1 Tim. 6:601, 1 Tim. 6:602, 1 Tim. 6:603, 1 Tim. 6:604, 1 Tim. 6:605, 1 Tim. 6:606, 1 Tim. 6:607, 1 Tim. 6:608, 1 Tim. 6:609, 1 Tim. 6:610, 1 Tim. 6:611, 1 Tim. 6:612, 1 Tim. 6:613, 1 Tim. 6:614, 1 Tim. 6:615, 1 Tim. 6:616, 1 Tim. 6:617, 1 Tim. 6:618, 1 Tim. 6:619, 1 Tim. 6:620, 1 Tim. 6:621, 1 Tim. 6:622, 1 Tim. 6:623, 1 Tim. 6:624, 1 Tim. 6:625, 1 Tim. 6:626, 1 Tim. 6:627, 1 Tim. 6:628, 1 Tim. 6:629, 1 Tim. 6:630, 1 Tim. 6:631, 1 Tim. 6:632, 1 Tim. 6:633, 1 Tim. 6:634, 1 Tim. 6:635, 1 Tim. 6:636, 1 Tim. 6:637, 1 Tim. 6:638, 1 Tim. 6:639, 1 Tim. 6:640, 1 Tim. 6:641, 1 Tim. 6:642, 1 Tim. 6:643, 1 Tim. 6:644, 1 Tim. 6:645, 1 Tim. 6:646, 1 Tim. 6:647, 1 Tim. 6:648, 1 Tim. 6:649, 1 Tim. 6:650, 1 Tim. 6:651, 1 Tim. 6:652, 1 Tim. 6:653, 1 Tim. 6:654, 1 Tim. 6:655, 1 Tim. 6:656, 1 Tim. 6:657, 1 Tim. 6:658, 1 Tim. 6:659, 1 Tim. 6:660, 1 Tim. 6:661, 1 Tim. 6:662, 1 Tim. 6:663, 1 Tim. 6:664, 1 Tim. 6:665, 1 Tim. 6:666, 1 Tim. 6:667, 1 Tim. 6:668, 1 Tim. 6:669, 1 Tim. 6:670, 1 Tim. 6:671, 1 Tim. 6:672, 1 Tim. 6:673, 1 Tim. 6:674, 1 Tim. 6:675, 1 Tim. 6:676, 1 Tim. 6:677, 1 Tim. 6:678, 1 Tim. 6:679, 1 Tim. 6:680, 1 Tim. 6:681, 1 Tim. 6:682, 1 Tim. 6:683, 1 Tim. 6:684, 1 Tim. 6:685, 1 Tim. 6:686, 1 Tim. 6:687, 1 Tim. 6:688, 1 Tim. 6:689, 1 Tim. 6:690, 1 Tim. 6:691, 1 Tim. 6:692, 1 Tim. 6:693, 1 Tim. 6:694, 1 Tim. 6:695, 1 Tim. 6:696, 1 Tim. 6:697, 1 Tim. 6:698, 1 Tim. 6:699, 1 Tim. 6:700, 1 Tim. 6:701, 1 Tim. 6:702, 1 Tim. 6:703, 1 Tim. 6:704, 1 Tim. 6:705, 1 Tim. 6:706, 1 Tim. 6:707, 1 Tim. 6:708, 1 Tim. 6:709, 1 Tim. 6:710, 1 Tim. 6:711, 1 Tim. 6:712, 1 Tim. 6:713, 1 Tim. 6:714, 1 Tim. 6:715, 1 Tim. 6:716, 1 Tim. 6:717, 1 Tim. 6:718, 1 Tim. 6:719, 1 Tim. 6:720, 1 Tim. 6:721, 1 Tim. 6:722, 1 Tim. 6:723, 1 Tim. 6:724, 1 Tim. 6:725, 1 Tim. 6:726, 1 Tim. 6:727, 1 Tim. 6:728, 1 Tim. 6:729, 1 Tim. 6:730, 1 Tim. 6:731, 1 Tim. 6:732, 1 Tim. 6:733, 1 Tim. 6:734, 1 Tim. 6:735, 1 Tim. 6:736, 1 Tim. 6:737, 1 Tim. 6:738, 1 Tim. 6:739, 1 Tim. 6:740, 1 Tim. 6:741, 1 Tim. 6:742, 1 Tim. 6:743, 1 Tim. 6:744, 1 Tim. 6:745, 1 Tim. 6:746, 1 Tim. 6:747, 1 Tim. 6:748, 1 Tim. 6:749, 1 Tim. 6:750, 1 Tim. 6:751, 1 Tim. 6:752, 1 Tim. 6:753, 1 Tim. 6:754, 1 Tim. 6:755, 1 Tim. 6:756, 1 Tim. 6:757, 1 Tim. 6:758, 1 Tim. 6:759, 1 Tim. 6:760, 1 Tim. 6:761, 1 Tim. 6:762, 1 Tim. 6:763, 1 Tim. 6:764, 1 Tim. 6:765, 1 Tim. 6:766, 1 Tim. 6:767, 1 Tim. 6:768, 1 Tim. 6:769, 1 Tim. 6:770, 1 Tim. 6:771, 1 Tim. 6:772, 1 Tim. 6:773, 1 Tim. 6:774, 1 Tim. 6:775, 1 Tim. 6:776, 1 Tim. 6:777, 1 Tim. 6:778, 1 Tim. 6:779, 1 Tim. 6:780, 1 Tim. 6:781, 1 Tim. 6:782, 1 Tim. 6:783, 1 Tim. 6:784, 1 Tim. 6:785, 1 Tim. 6:786, 1 Tim. 6:787, 1 Tim. 6:788, 1 Tim. 6:789, 1 Tim. 6:790, 1 Tim. 6:791, 1 Tim. 6:792, 1 Tim. 6:793, 1 Tim. 6:794, 1 Tim. 6:795, 1 Tim. 6:796, 1 Tim. 6:797, 1 Tim. 6:798, 1 Tim. 6:799, 1 Tim. 6:800, 1 Tim. 6:801, 1 Tim. 6:802, 1 Tim. 6:803, 1 Tim. 6:804, 1 Tim. 6:805, 1 Tim. 6:806, 1 Tim. 6:807, 1 Tim. 6:808, 1 Tim. 6:809, 1 Tim. 6:810, 1 Tim. 6:811, 1 Tim. 6:812, 1 Tim. 6:813, 1 Tim. 6:814, 1 Tim. 6:815, 1 Tim. 6:816, 1 Tim. 6:817, 1 Tim. 6:818, 1 Tim. 6:819, 1 Tim. 6:820, 1 Tim. 6:821, 1 Tim. 6:822, 1 Tim. 6:823, 1 Tim. 6:824, 1 Tim. 6:825, 1 Tim. 6:826, 1 Tim. 6:827, 1 Tim. 6:828, 1 Tim. 6:829, 1 Tim. 6:830, 1 Tim. 6:831, 1 Tim. 6:832, 1 Tim. 6:833, 1 Tim. 6:834, 1 Tim. 6:835, 1 Tim. 6:836, 1 Tim. 6:837, 1 Tim. 6:838, 1 Tim. 6:839, 1 Tim. 6:840, 1 Tim. 6:841, 1 Tim. 6:842, 1 Tim. 6:843, 1 Tim. 6:844, 1 Tim. 6:845, 1 Tim. 6:846, 1 Tim. 6:847, 1 Tim. 6:848, 1 Tim. 6:849, 1 Tim. 6:850, 1 Tim. 6:851, 1 Tim. 6:852, 1 Tim. 6:853, 1 Tim. 6:854, 1 Tim. 6:855, 1 Tim. 6:856, 1 Tim. 6:857, 1 Tim. 6:858, 1 Tim. 6:859, 1 Tim. 6:860, 1 Tim. 6:861, 1 Tim. 6:862, 1 Tim. 6:863, 1 Tim. 6:864, 1 Tim. 6:865, 1 Tim. 6:866, 1 Tim. 6:867, 1 Tim. 6:868, 1 Tim. 6:869, 1 Tim. 6:870, 1 Tim. 6:871, 1 Tim. 6:872, 1 Tim. 6:873, 1 Tim. 6:874, 1 Tim. 6:875, 1 Tim. 6:876, 1 Tim. 6:877, 1 Tim. 6:878, 1 Tim. 6:879, 1 Tim. 6:880, 1 Tim. 6:881, 1 Tim. 6:882, 1 Tim. 6:883, 1 Tim. 6:884, 1 Tim. 6:885, 1 Tim. 6:886, 1 Tim. 6:887, 1 Tim. 6:888, 1 Tim. 6:889, 1 Tim. 6:890, 1 Tim. 6:891, 1 Tim. 6:892, 1 Tim. 6:893, 1 Tim. 6:894, 1 Tim. 6:895, 1 Tim. 6:896, 1 Tim. 6:897, 1 Tim. 6:898, 1 Tim. 6:899, 1 Tim. 6:900, 1 Tim. 6:901, 1 Tim. 6:902, 1 Tim. 6:903, 1 Tim. 6:904, 1 Tim. 6:905, 1 Tim. 6:906, 1 Tim. 6:907, 1 Tim. 6:908, 1 Tim. 6:909, 1 Tim. 6:910, 1 Tim. 6:911, 1 Tim. 6:912, 1 Tim. 6:913, 1 Tim. 6:914, 1 Tim. 6:915, 1 Tim. 6:916, 1 Tim. 6:917, 1 Tim. 6:918, 1 Tim. 6:919, 1 Tim. 6:920, 1 Tim. 6:921, 1 Tim. 6:922, 1 Tim. 6:923, 1 Tim. 6:924, 1 Tim. 6:925, 1 Tim. 6:926, 1 Tim. 6:927, 1 Tim. 6:928, 1 Tim. 6:929, 1 Tim. 6:930, 1 Tim. 6:931, 1 Tim. 6:932, 1 Tim. 6:933, 1 Tim. 6:934, 1 Tim. 6:935, 1 Tim. 6:936, 1 Tim. 6:937, 1 Tim. 6:938, 1 Tim. 6:939, 1 Tim. 6:940, 1 Tim. 6:941, 1 Tim. 6:942, 1 Tim. 6:943, 1 Tim. 6:944, 1 Tim. 6:945, 1 Tim. 6:946, 1 Tim. 6:947, 1 Tim. 6:948, 1 Tim. 6:949, 1 Tim. 6:950, 1 Tim. 6:951, 1 Tim. 6:952, 1 Tim. 6:953, 1 Tim. 6:954, 1 Tim. 6:955, 1 Tim. 6:956, 1 Tim. 6:957, 1 Tim. 6:958, 1 Tim. 6:959, 1 Tim. 6:960, 1 Tim. 6:961, 1 Tim. 6:962, 1 Tim. 6:963, 1 Tim. 6:964, 1 Tim. 6:965, 1 Tim. 6:966, 1 Tim. 6:967, 1 Tim. 6:968, 1 Tim. 6:969, 1 Tim. 6:970, 1 Tim. 6:971, 1 Tim. 6:972, 1 Tim. 6:973, 1 Tim. 6:974, 1 Tim. 6:975, 1 Tim. 6:976, 1 Tim. 6:977, 1 Tim. 6:978, 1 Tim. 6:979, 1 Tim. 6:980, 1 Tim. 6:981, 1 Tim. 6:982, 1 Tim. 6:983, 1 Tim. 6:984, 1 Tim. 6:985, 1 Tim. 6:986, 1 Tim. 6:987, 1 Tim. 6:988, 1 Tim. 6:989, 1 Tim. 6:990, 1 Tim. 6:991, 1 Tim. 6:992, 1 Tim. 6:993, 1 Tim. 6:994, 1 Tim. 6:995, 1 Tim. 6:996, 1 Tim. 6:997, 1 Tim. 6:998, 1 Tim. 6:999, 1 Tim. 6:1000.

dat de Christenen deze liederen zoo lief hadden, dat zij ze zelfs zongen, wanneer zij ter vischvangst uittoegen. Maar daarmede volst nog niet dat ze ook in den eredienst der kerk zijn opgekomen en dit blijkt ook niet uit de getuigenissen van Origenes en Tertullianus, waarop men zich gewoonlijk beroept. In zijn Contra Celsum VIII, 67 zegt Origenes wel, dat de Christenen hymnen zongen ter eere van God, den Heer aller dingen, en van het Woord, Zijn eengeboren Zoon, maar wanneer hij daaraan toevoegt, dat „zij hen niet anders lofzongen, dan ook de zonn, de maan, de sterren en heel het hemelsch heil dit doet, dan gezien ook die allen met de rechtvaardigen onder de menschen den hoogsten God en Zijn eengeboren Zoon lofzongen“, blijkt daardoor wel, hoe weinig hieruit valt af te leiden voor den eredienst in de gemeente. En nog minder zegt het getuigenis van Tertullianus. In zijn Apologeticum cap. 23 spreekt hij over de agapen of liefdesmaaltijden der oude Christenen, en verhaalt nu, dat na afloop van dien maaltijd als het water voor de afwasching der handen en de lichten waren binnengebracht, een ieder werd uitgenodigd om God een lied te zingen, ontleend aan de Heilige Schrift, of aan zijn eigen vernuft, voorzover hij dit kon; daarmede zou dan blijken, hoe hij gedronken had. Van een gemeentezang is hier ook geen sprake, ook niet van den nubbiken eredienst der gemeenten; de laatste toevoeging sluit zelfs elke gedachte aan een liturgische handeling buiten. Dat ook de andere plaats van Tertullianus, waarop men zich wel beroepen heeft, n.l. De Oratio, cap. 28, waar hij zegt, dat wij „de geestelijke offeranden van het gebed, bekrond door den liefdesmaaltijd, versiert met goede werken en begeleid door psalmen en hymnen maar het altair Gods moeten brengen“, geen afdoend bewijs is, is duidelijk, omdat Tertullianus hier niet handelt over het liturgisch gebed der gemeente, maar het gebed der geloovigen in het algemeen. Tenslotte heeft men zich ook nog beroepen op hetgeen de synode van Syrië meedeelde in een brief, geschreven aan Dionysius, den bisschop van Rome en Maseimus, den bisschop van Alexandrië, ons bewaard door Eusebius Hist. Eccl. VII, 30, dat Paulus van Samosata, bisschop van Antiochië was afgezet, omdat hij „psalmen (d.w.z. hymnen), die gezongen werden ter eere van onzen Heere Jezus Christus had afgeschaft, en deze vervangen had door liederen te zijner eere, die niet Paschen door de vrouwen in het midden der gemeente gezongen werden.“

Alzoo hiernit ongetwijfeld, dat omstreeks den tijd, d.t. 270, zulke hymnen te Antiochië in gebruik waren, toch staat dit feit nog geheel op zichzelf en bewijst dit voor een oud gebruik in de kerk van Antiochië niets, want gelijk er uitdrukkelijk bij staat, schafte Paulus die hymnen af, omdat „zij een nieuwheid waren en geschreven door nieuwere mannen“. Indien het zingen van zulke liederen van ouds al in de kerk in gebruik was geweest, en algemeen gewoonte was, zou Paulus van Samosata ze niet hebben afgeschaft als een nieuwheid, die men in Antiochië had ingevoerd. Dit getuigenis pleit dus een tegen dan voor het vroege gebruik in de oude Christelijke kerk. Eerst een eeuw later heeft Efram Syrus (308-375) de door

Zoo teekent dit boek het menschenleven, naar vaste, klare bejining, als een leerschool van het lijden, maar ook doet het zien, welke de enige kracht is, die den lijdende schraagt. Daarom be- dekt de leetuur van dezen roman ook een ver- riking, innerlijke verwarming, verdieping van levensinzicht tegenover de vele romans van licht- looze levensdonkerheid en wanhopig bezwijken onder levenslasten een krachtig en zeer nuttig tegenwicht. Men gevoelt wel bij het lezen steeds, dat de sfeer een geheel andere is, dan die waarin wij leven. Vooral ten aanzien van de godsdien- stige gedachten en begrippen komt dat uit — maar dat is toch meer verschil in uitingvorm in verband met een ander volkskarakter en levenssentiment, dan verschil in geest en levenshouding. Er gaat van dit boek uit iets positiefs, dat groote betee- kenis heeft.

Het huis met de Rozenhaag, het twee- de werk van deze Schrijver waarop we de aan- dacht willen vestigen¹⁾, is veel bescheidener van rijzel, t. i. s. niet, als Inger Skram, een psycho- logische roman. 't Graaft ook lang niet zoo diep en is in religieuze zin op verre na niet zoo dui- delijk sprekend — en toch gevoelt men dat het van een zelfde Auteurshand is. Want ook hier wordt verteld van strijd en overwinning, en ook in dit boek is de hoofdfiguur, al is ze een kind nog, een krachtige, bezielde persoonlijkheid.

't Heeft 't meest van een sprookje, maar dan zo een, dat in ideelen vorm werkelijkheid teekent.

Vertelt van een dertienjarig meisje, Anna- Marie, een armoe-kind, dat leeft in een milieu van grauwe sociale ellende. De vader is een niets- dermer, die vaak dronken is bovendien, en in de verwaarloosde achterbuurtwoning is alles even trist. Maar Anna-Marie is een dapper kind, dat zo veel mogelijk alles beredert en met moederlijke zorg waakt over „kleintje“, het zusje van zes jaar, bij wier geboorte de moeder gestorven is. Bij het gezin woont in een oude, afgeleefde tante van den vader, die niets meer kan dan vertellen. Maar dat doet ze met een alle-vaadheid-overglanzende kleur! En dan is altijd weer haar slot het huis met de rozenhaag, een idyllisch buitenhuis, waar ze als jong meisje heeft gewoond en dat nog leeft is van familie. Dat huis met de rozenhaag schildert ze Anna-Marie voor zoo, dat het voor 't kind een paradijs wordt, zoet van levensweelde, geurend van bloemen, symbool van alles, dat een vermaide en vereenzaamde kinderziel kan ver- langen.

Als dan Tante sterft en het kind een pakje geeft, waarin geld is, maakt Anna-Marie een kloek be- sluit, „kleintje“ moet naar dat ideale oord. Hier in het dampige hok verlost het kind, omdat nie- mand op haar passen kan als Anna-Marie naar school is. Daar tusschen de bloemen, in de zu- vers lucht van de zee en onder de zorgen van welmeenende menschen zal ze opfluren en krij- gen wet ze behoelt. Anna-Marie wil gaan vragen aan die onbekende familie of kleintje daar komen mag. Zij zal later, als ze groot is, alle kosten dragen. Zelf spiet ze bij Vader blijven, omdat zij de enige is, die nog invloed op hem heeft en ze hem niet aan zijn lot mag overlaten, maar kleintje is dan goed bezorgd en uit de omgeving van verkommering weg.

Ze beredert eerst nog alles in huis — en dan gaat ze op reis. Maandagmorgen vroeg. En nu ver- belt het boek al de avonturen van die reis, die een week duurt, en een ware zwervtocht wordt. Want Anna-Marie is in den trein in slaap gevallen en het station van bestemming voorbijgereisd en nu zal ze van het gehucht, waar ze is uitgestapt, te voet naar het huis met de Rozenhaag zien te komen. 't Wordt een tocht met veel ontberingen, maar ook telkens onverwachte uitkomst, tot ze eindelijk, na veel omzwerving, Zaterdagmiddags bij het eindpunt komt. En dan blijkt, dat het huis nabewoond is. De muren zijn vervallen, de droo- pen-tuin is verwilderd, de rozenhaag een hoop dor, zwart hout! Alle hoop, die bij de vele moeiten der reis den moed had levendig gehouden, vervlo- gen! De gansche tocht nutteloos en het ideaal een ontgoocheling! Bitter schreiend zakt Anna-Marie op de vervuilde stoep neer en „kleintje“, moe en niet begrijpend wat haar geleidster deert, zet het mede op een huilen....

Als ze wakker worden liggen beiden in een mooi, frisch bed, op een ruime kamer. Anna Marie kan zich totaal niet herinneren hoe ze hier gekomen zijn, waar ze eigenlijk zijn. Maar dan komt spoed- dig de opheldering. De bewoonster van het nieuwe huis met de Rozenhaag heeft in de krant ge- lezen van twee weggehoopen meisjes, die een spoor- kaartje genomen hebben naar Barkoosen (het nabij gelegen station) en, als haar bericht wordt, dat twee kinderen op de stoep van het oude huis liggen te slapen, heeft ze aanstonds vermoed, dat dezen de vermisten zijn. Over en weer wordt nu veel verteld, Anna-Marie komt met haar verhaal voor den dag en het einde is, dat de vriendelijke dame zich met den Vader in verbinding stelt en de beide kinderen bij zich houdt.

¹⁾ Eerste uitgaven van J. M. Meulenhoff, Amsterdam.

²⁾ Beide boeken zijn vertaald door N. Pasenau-Guennat, het tweede echter niet in zoo goed Nederlandsch als het eerste.

De droom, die een illusie dreigde te worden, is geheel en rijker dan Anna-Marie hoopte, verwe- zenlijkt!

Een heel eenvoudige verhaal dus, zelfs in zijn bijzonder goeden afloop haast al te mooi. Maar 't is zoo geheel zonder opsnuik geschreven en zoo harmonisch gebouwd, dat het sprookjesachtige niet hindert, doch voeler den indruk versterkt. Zoo goed als „Inger Skram“ is dit simpele verhaal sterk door een levend, warm idealistisch-realisme, dat sympathie wekt omdat het uit sympathie op- groeit. En Anna-Marie is, ondanks haar sprookjes- gestalte, een werkelijke, reële figuur. Maar dan bezielt door een vasten wil en een hooggedra- gen ideaal en daarom uit haar sociale ellende ten slotte het huis met de Rozenhaag vindend.

Zoo komt ook hier, evenals in „Inger Skram“, het verhaal tegen een duidelijken achtergrond te staan en wordt het boek meer dan een goed- verteld sprookje.

Ook deze roman heeft een religieuze kleur, maar die is flatter dan in „Inger Skram“ en een weinig betekenend element.

Meer dan deze twee boeken ken ik van Jeanne Oterdahl's werk niet. Maar wat „Inger Skram“ en „Het huis met de Rozenhaag“ daarvan doen zien is onze belangstelling waard. Zij brengen literaire kunst en dan van te waardeeren gehalte in 't bij- zonder geldt dat van den eerstgenoemden roman.

C. T.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Nog eens: „slechte lectuur“.

Voor twee maanden werd er in deze rubriek op gewezen dat togen het in het openbaar ver- spreiden of verkrijgbaar stellen van onzedelijke lectuur niet alle maatregelen genomen worden die er tegen te nemen zijn. Met name werd gewezen op voor de eerbareheid aanstootelijke geschriften die in 't openbaar en ongegrast verkocht worden.

Het geeft groote voldoening thans melding te kunnen maken van een aanschijsing door den Minister van Justitie gericht tot de Procureurs- Generaal bij de Gerechtshoven waarin op scherpere handhaving van de desbetreffende bepalingen wordt aangedrongen.

De Minister wijst op het openlijk aanbieden van middelen tot voorkoming van zwangerschap.

Indertijd neemt dit kwaad steeds ernstiger af- metingen aan. Zoo goed als openlijk worden tel- lens middelen aangeprezen of als verkrijgbaar ge- annonceerd, waarvan de reclame valt onder de dreiging der strafwet.

Vooral art. 451ter Wetboek v. Strafrecht wordt telkens weer overtreden. Het zegt van genoemde middelen dat hij die ze „ongevraagd aanbiedt, of openlijk, of door verspreiding van eenig geschrift ongevraagd, als verkrijgbaar aanwijst, wordt ge- straft met hechtenis van ten hoogste twee maan- den of geldboete van ten hoogste 200 gulden“.

Een ander lid van dit zelfde artikel bedreigt straf tegen het „als verkrijgbaar aanwijzen“ van genoemde middelen.

Het valt niet te ontkennen dat ons Wetboek van Strafrecht, bij scherpe toepassing, althans op publiek terrein, heel wat onzedelijkheid zou kun- nen weren.

Ook thans doet het dit ongetwijfeld. De preven- tieve werking alleen reeds zal niet gering zijn.

Menig handelaar zal zich door de gedachte aan het Wetboek van Strafrecht laten weerhouden van een reclame die hij anders zeker gemaakt zou hebben.

De practijk is nu eenmaal dat men gaat tot de grens van het gecoorloofde, zooals die grens door de practische toepassing getrokken wordt. Van- daar dat de reclame voor deze artikelen altoos nog eenigszins gesluierd is, al is het ook dat hier en daar de sluier verbaazend doorzichtig is.

Daarom is een aanschijsing als bovengenoemde zulk een verblijdend teken. Er blijkt uit dat aan 't hoofd van Justitie een man staat die ter beten- geling van een kwaad, dat elders heel veel volken decimeert en ook in onze groote steden een om- vang aanneemt die vermetelt, alles wil doen wat hij kan.

Zeer zeker is het hier een kwestie van wets- handhaving en men zou deze terecht van ieder Minister kunnen vragen, doch de geest waarin der- gelijke bepalingen worden toegepast maakt veel verschil.

Wij zien dit ook aan andere wetten, b.v. de Zondagswet en de Begrafeniswet. Niet-handhaving dezer wetten heeft tengevolge dat men in breede groepen de overtreding als iets normaal gaat beschouwen en dit verzwakt opnieuw de klem van de wet. Juist daarom is niet-of-slappe-handhaving, zoo fataal.

Zooals men thans niet meer in staat is de lijkverbranding tegen te houden, tegen men in den aanvang, op grond van de wet, ongetwijfeld had kunnen doen, zoo kan er ook een tijd komen dat men tegen de verspreiding der slechte lectuur en de aanprijzing van preventieve middelen geen afdoende maatregelen meer kan nemen, gehandi- capt als men is door een onwetige practijk.

Om deze reden is het van uitzonderend belang

dat thans de Minister van Justitie heeft ingegrepen. Ook zal het goed zijn, dat ons volk dit pogen steunt, door, waar de politie soms niet te scherp optet, de aandacht der justitie op verschillende feiten te vestigen.

Er is nog een ander punt dat in deze materia van belang is.

In die gevallen waarin om bovengenoemde rede- nen een straf wordt opgelegd, is deze meestal zeer gering.

Ook dit bevordert de handhaving der wet niet. Straffen van één gulden boete of één dag hech- tenis brengen er den schrik niet in.

Vooral in gevallen waarin de wetsovertreding plaats heeft met het doel om winst te maken, is een flinke boete het meest aangewezen genees- middel.

Flinke straffen werken ook in ander opzicht gunstig. Zij sterken in breede kringen den eerbied voor wet en recht.

De gewone man begrijpt moeilijk waarom een gewetenloos koopman, die met dergelijke obscure producten groote winsten maakt, wegens overtre- ding tegen de zeden tenslotte door den Hoogen Raad gestraft wordt met één gulden boete, ter- wijl een jongen die op straat voetballt en daardoor een gemeente-verordening overtreedt, of zonder licht 's-avonds fietst, na zeer kort proces tot drie gulden boete veroordeeld wordt.

Nu is de straffmaat wel zeer moeilijk te han- teeren en vooral bij vergelijking stuift men op ver- schijnselen die lastig te verklaren zijn. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat zoo verbaazend veel aan den rechter is overgelaten.

Ook ten dezen behoeven wij echter niet werk- loos te blijven. Naarmate toch meer door waar- schuwning en propaganda in de breede lagen des volks het besef is doorgedrongen, welk een groot zedelijk kwaad plaats heeft, door de openlijke of nauwelijks bedekte propaganda voor slechte lec- tuur en preventieve middelen, is te verwachten dat de rechterlijke macht hierop reageert door zwaar- dere straffen.

Bij ons aandrigen op handhaving der wetten vergeten we niet dat in de zedelijke overtuiging des volks het beste verweer ligt tegen infectie door dit verderfelijke gif.

E. VISSER.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Wereldconferentie.

Door dag- en weekblad, en ook door de ver- schillende zendings tijdschriften, is alerwege de a.s. wereldconferentie der zending aangekondigd.

Het is niet te verwonderen, dat aller aandacht op deze vergadering gevestigd wordt; want zij is een gebeurtenis van belang. Sinds 1910, toen een wereldconferentie te Edinburg werd gehouden met 1200 afgevaardigden, vond een dergelijke confe- rentie niet meer plaats.

En zoo ziet men dan over heel de wereld met belangstelling uit naar 24 Maart, wanneer men van alle kanten naar Jeruzalem zal trekken, om daar de belangen der zending te bespreken.

Officieel spreekt men niet van conferentie, doch van meeting.

In The Int. Rev. of missions, welke een speciaal dubbelnummer wijdt aan deze conferentie, wordt de naam meeting door den redacteur William Paton verdedigd op de volgende wijze:

„De reeds gepubliceerde literatuur der meeting vestigt er de aandacht op, dat wij niet met een conferentie te doen hebben, maar met een meeting, wat menigeen een dwaasheid kan toeschrijven. Er wordt veel critiek uitgeoefend in onze dagen op de conferenties; en ongetwijfeld hebben velen niet ten onrechte er geen goeden kijk op; zij nemen te- zeer in aantal toe. Toch is de critiek niet altijd billijk en rechtvaardig, en men vergeet meermalen de oorzaak van de vele conferenties bloot te leg- gen: zoolang de kerk verdeeld blijft, en zich toch bewust is van haar eidelijke eenheid en ook van haar gemeenschappelijke taak, moet men of alles maar zijn gang laten gaan, of tezamen over de dingen spreken, om tot steeds meerdere eenheid van gedachten te komen. En zietdaar de grond der conferenties. Maar het bezwaar tegen de talloze en al maar toenemende conferenties is waarlijk niet ongegrond. De vergadering te Jeruzalem heeft echter met een gewone conferentie niets uit te staan“.

Wij hebben dus met een „meeting“ te doen.

Waarom deze naam?

In het wezen der zaak vergadert de International Zendingraad. Deze Raad is een vrucht der Wereld- conferentie van Edinburg, evenals de International Review of Missions.

Deze Raad behandelt de groote zendingsproble- men, en houdt natuurlijk op bepaalde tijden zijn vergaderingen. In „De Reformatie“ hebben wij meer dan eenmaal over die vergaderingen gehan- deld.

De laatste maal kwam de Raad bijeen te Oxford in 1923; en nu werd besloten te Jeruzalem te vergaderen. Ook Nederland is in dezen Raad ver- tegenwoordigd, en wel door twee leden.

Vanwege de vele zendingsvraagstukken, die aan